

Др Душан Сп. Илић, Стручни савјетник, Републички педагошки завод, Бања Лука

**АНАЛИЗА ОДГОВОРА ИЗ УПИТНИКА О УНАПРЕЂЕЊУ САРАДЊЕ
НАСТАВНИКА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА
ПРИЈЕДОРСКЕ И БАЊАЛУЧКЕ РЕГИЈЕ И СТРУЧНОГ САВЈЕТНИКА¹**

1. У В О Д

У оквиру редовних савјетовања наставника физичког васпитања у периоду јуни и август школске 2006/07 године извршено је анкетање анонимним упитником за наставнике основних и средњих школа. **Циљ анкете је био да се сазнају проблеми у раду наставника, школе и унапреди сарадња наставника и стручног савјетника.**

С обзиром на нови начин савјетодавно групног и инструктивног рада са наставницима приједорске и бањалучке Регије анкетирано је 75 наставника (34% анкетираних) од укупног броја наставника који раде у ове двије Регије (222 педагога физичке културе основних и средњих школа). На крају групног и савјетодавно-инструктивног рада анкетирано је 48 наставника из ОШ-а и 27 наставника из СШ-а.

Упитник за наставнике садржавао је 12 питања разврстаних у три групе. **Прва група питања се односила на персоналне податке (нивоу стручне спреме, дужини радног стажа у просвјети и посљедњем учешћу на неком од видова стручног усавршавања). Друга група питања односила се на приоритете у садржајима и облицима стручног усавршавања, проблемима у настави, условима за рад у настави физичког васпитања., спремности наставника и школе за промјене у образовању, сарадњи са Републичким педагошким заводом, односно стручним савјетником. Трећи сегмент или група питања се односила на важна питања и идеје у будућем раду савјетовања и оцјене рада на истом.**

¹ У току ове 2007. године Министарство је преименовало досадашњи назив школског надзорника у назив стручни савјетник.

2. РЕЗУЛТАТИ ДОБИЈЕНИ УПИТНИКОМ ОД НАСТАВНИКА У ОШ-а I ГРУПА ПИТАЊА ИЗ УПИТНИКА

2.1. ПОДАЦИ О СТРУЧНОЈ СПРЕМИ

Имајући у виду кадровску структуру или ниво стручне спреме од прије 10 година било је важно констатовати да је стручност у школама у потпуности заступљена што раније није било заступљено. Наиме, наши наставници у основним школама или тачно њих 21(44%) имају вишу стручну спрему и 27 (56%) наставника има високу стручну спрему.

2.2. ПОДАЦИ О ГОДИНАМА РАДНОГ СТАЖА (у просвјети)

Када је у питању радни стаж наставнике смо разврстали у четири групе и то: **Наставника до 10 година радног стажа било је 18(38%), оних са 10-20 година стажа било је 10(21%), од 20-30 година било је 19(40%) и оних са најдужим стажом 30-40 година било је 9(19%).**

2.3. ПРИСУСТВО(УЧЕШЋЕ) САВЈЕТОВАЊИМА И СЕМИНАРИМА

Узорак анкетираних наставника показао је да су само четири(8%) старија наставника (преко 20 год. радног стажа) прије 1991. године (Љетна школа ПФК Југославије, Неум 1991.) присуствовали семинару за педагоге физичке културе. **Већина наставника физичког васпитања 36(75%) није било на семинару него је присуствовало посљедњем савјетовању за наставнике физичког васпитања организованом од стране РПЗ-а. Само младе колеге које су завршиле у посљедњих неколико година и од како су запослене у школи нису никада присуствовали било ком виду усавршавања. Ових осам наставника(17%) први пут су присуствовали савјетовању у школској 2006/07 години.**

II ГРУПА ПИТАЊА ИЗ УПИТНИКА

2. 4. ПРИОРИТЕТИ У САДРЖАЈИМА СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА

Занимљиво је шта наставници сматрају приоритетима у садржајима стручног усавршавања. Прије овог тумачења података треба рећи да наставници не разликују у потпуности семинаре и савјетовања и често их поистовјећују, а исто тако њих сврставају у садржаје стручног усавршавања што они то нису.

Наставници у овом питању наводе по редосљеду ове приоритете:

1. семинаре и савјетовања, 2. методiku и литературу, 3. огледне часове, 4. такмичења, 5. НПП, 6. вредновање, 7. ванчасовне активности, 8. наставу, 9. иновације,

2.5. ОБЛИЦИ УСАВРШАВАЊА КОЈИ ОДГОВАРАЈУ НАСТАВНИЦИМА

Свакако ту су најзаступљенија стручно-научна предавања, затим практични прикази и огледни часови. Наставници помињу у знатно мањем броју организацију и могућност учешћа у неких школама спорта које они воле и у којима би они жељели да учествују како би се усавршавали.

2.6. НАЈВЕЋИ ПРОБЛЕМИ У НАСТАВИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Ово је позната проблематика али пошли смо трагом потврђивања разлога које ће наставници исказати. Ово је важно питање и дио анкете с обзиром да је тешка ситуација од завршетка рата одавно прошла. **Наставници у својим одговорима показују да им је највећи проблем недостатак наставних средстава, реквизита и помагала (75%). Затим, слиједе услови рада (50%). Напомињемо да су наставници имали прилику да искажу више одговора(отвореног типа) тако да сви одговори премашују заступљеност од 100% случајева. Наставници показују да су им много мањи проблеми у настави лична и мотивација ученика(10%), општи проблеми организације школе (8%) и такмичења (6%).**

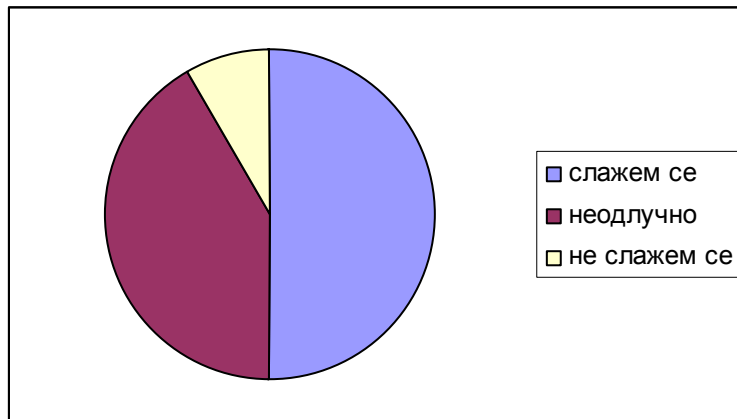
2.7. УСЛОВИ ЗА РАД У НАСТАВИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Ово питање формулисано је тако да наставници своје одговоре искажу у три категорије: **веома добри, добри и лоши**. Веома добре услове за рад има један наставник или 2% анкетираних. У добрим условима ради 28 или 58% и у лошим условима ради 19 или 40% наставника. Примјетно је и треба истаћи да велики број наставника сматра да има добре услове иако је значајан број школа без основних наставних средстава(75%).

2.8. СПРЕМНОСТ НАСТАВНИКА ЗА ПРОМЈЕНЕ У ОБРАЗОВАЊУ

Постоји нешто неизрециво вриједно у исказима наставника, а то је да без обзира на тешке услове рада и (не)материјално благостање 34 наставника(71%) је спремно ("слаже се") на промјене у образовању. Наставници мисле да би радили у духу промјена уз услов благог побољшања услова, и новчане стимулације у раду. Много мањи број 13 наставника(27%) је неодлучно у својој спремности за промјене и побољшања (мисли се на рад како је досада радио и навикао, ни боље ни лошије.). Охрабрујуће је и то да само један наставник (или 2%) није спремно("не слаже се") на промјене у образовању.

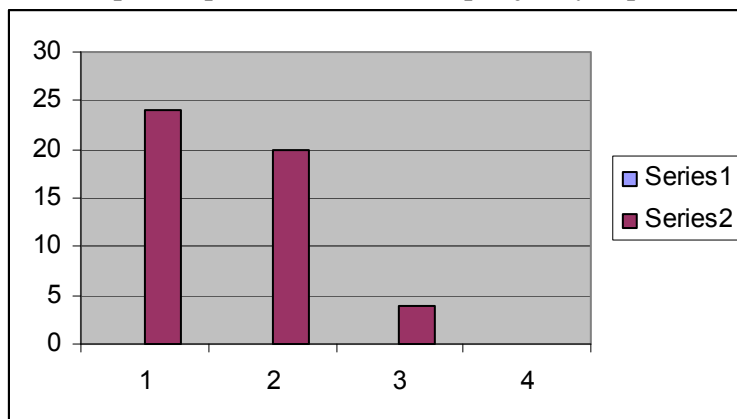
Слика бр. 1 Спремност наставника у ОШ-а за промјене у образовању

2.9. СПРЕМНОСТ ШКОЛЕ ЗА ПРОМЈЕНЕ У ОБРАЗОВАЊУ

Ово питање је у складу и повезано са претходним питањем. Наиме, наставници потврђују да је њихова школа (24 наставника или 50%) спремна за промјене. Живећи и радећи у школи, познавајући неке односе према дједи, настави и самом наставнику 20 наставника или 42% је неодлучно када је у питању спремност данашње школе за промјене у образовању. Само четири или 8% наставника сматра да школа није спремна ("не слаже се") за промјене у образовању.

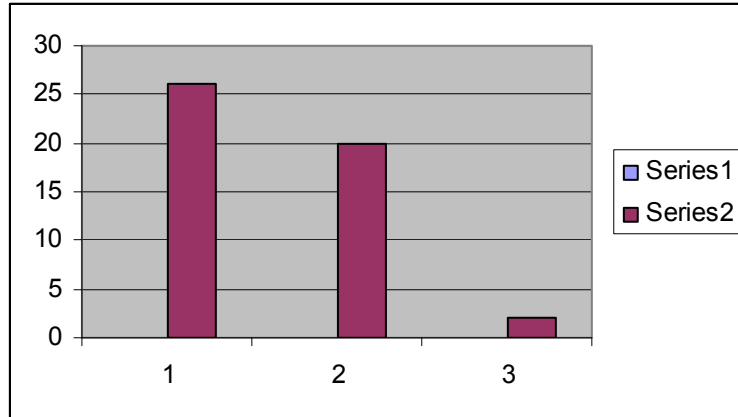
Слика бр. 2 Спремност школе за промјене у образовању

2.10. ЗАДОВОЉСТВО САРАДЊОМ ШКОЛЕ И ПРОСВЈЕТНОГ ЗАВОДА

Има много тога са чим наставници нису задовољни радом у школи. Када је сарадња наставника(школе) са Заводом (РПЗ) у питању за протеклих 10 година наставници показују сљедеће : 26 наставника (54%) у потпуности је задовољно сарадњом са Заводом (школским надзорником), 20 наставника или 42% дјелимично је задовољно и 2 наставника или 4% није задовољно сарадњом.

Слика бр. 3 Срадња школе (наставника) и просвјетног завода

III ГРУПА ПИТАЊА ИЗ УПИТНИКА

2.11. ИДЕЈЕ КОЈЕ СУ ВАЖНЕ

Наставницима недостају сљедеће потребе и реализације идеја на ширем плану рада у школи (и по важности, приоритету) : 1. чешћи сусрети, 2. семинари, 3. комуникација електронском поштом, 4. стимулације наставника, 5. смјернице за рад, 6. помоћ од РПЗ, савјетника, 7. опремање сала, 8. организација ПФК нижег, вишег нивоа и др.

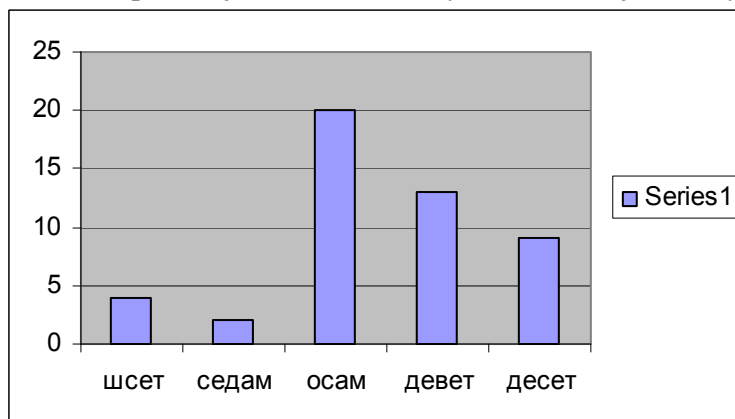
Наставници нису свјесни да им је осма идеја једна од кључних у раду.

2.12. ОЦЈЕНА РАДА НА САВЈЕТОВАЊУ ШКОЛСКЕ 2006/07. ГОДИНЕ

Рад овог савјетовања трајао је у јуну и августу мјесецу и то са 11 група, пунктова (од 10-30 наставника). На скали оцјена од 5 до 10, наставници су (пр)оцијенили рад савјетовања (утврђеног дневног реда и његовом реализацијом).

Оцјене о раду савјетовања биле су сљедеће: оцјена пет није било одговора наставника, оцјеном шест било је четири (4) или 8% , оцјеном седам било је два (2) или 4% наставника, оцјеном осам било је 20 или 42% наставника, оцјеном девет било је 13 или 27% наставника и оцјеном десет било је 9 или 19% наставника

Слика бр. 4 Оцјене наставника у ОШ-а о савјетовању

3. РЕЗУЛТАТИ ДОБИЈЕНИ УПИТНИКОМ ОД НАСТАВНИКА У СШ-а

I ГРУПА ПИТАЊА ИЗ УПИТНИКА

3.1. ПОДАЦИ О СТРУЧНОЈ СПРЕМИ

Имајући у виду кадровску структуру или ниво стручне спреме од прије 10 година било је важно констатовати да је стручност у средњим школама у потпуности заступљена.

Наиме наши наставници у средњим школама свих 27(100%) анкетираних имају високу стручну спремину.

3.2. ПОДАЦИ О ГОДИНАМА РАДНОГ СТАЖА

Када је у питању радни стаж наставнике смо разврстали у четири групе и то: До 10 година радног стажа било је 13(48%), оних са 10-20 година стажа било је 3(11%), од 20-30 година било је 1(4%) и оних са стажом 30-40 година било је 10(37%).

3.3. ПРИСУСТВО(УЧЕШЋЕ) САВЈЕТОВАЊИМА И СЕМИНАРИМА

Узорак анкетираних наставника показао је да су само три, 3 (11%) старија наставника (преко 20 год. радног стажа) прије 1991. године (Љетна школа ПФК Југославије, Неум 1991.) присуствовали семинару за педагоге физичке културе. Већина наставника физичког васпитања 19(70%) није било на семинару него је присуствовало посљедњем савјетовању за наставнике физичког васпитања организованом од стране РПЗ-а. Само двојица младих колега (7%) који су завршили у посљедњих неколико година од када су запослени у школи нису никада присуствовали било ком виду усавршавања. Ова два наставника први пут су присуствовали савјетовању у овој школској 2006/07 години.

II ГРУПА ПИТАЊА ИЗ УПИТНИКА

3. 4. ПРИОРИТЕТИ У САДРЖАЈИМА СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА

Занимљиво је шта наставници средњих школа сматра приоритетима у садржајима стручног усавршавања. Прије овог тумачења података треба рећи да наставници не разликују у потпуности семинаре и савјетовања и често их поистовјећују. Питања су била отвореног типа (без % учешћа) тако да оно што је предложено по важности је и наведено.

Наставници у овом питању наводе по редосљеду сљедеће приоритете:

1. семинари и савјетовања, 2. методичку струку и литературу, 3. мотивација, 4. вредновање, 5. НПП, 6. такмичења, 7. огледни часови, 8. настава и иновације, 9. стручна путовања

3. 5. ОБЛИЦИ УСАВРШАВАЊА КОЈИ ОДГОВАРАЈУ НАСТАВНИЦИМА

Свакако најзаступљенија су стручно-научна предавања, затим практични прикази и огледни часови. Наставници помињу у знатно мањем броју организацију и могућност импровизације у настави због лоших услова рада и рад у активима.

3. 6. НАЈВЕЋИ ПРОБЛЕМИ У НАСТАВИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Ово је позната проблематика али пошли смо трагом потврђивања критерија које ће наставници исказати. Ово је важно питање и дио анкете с обзиром да је протекло 12 година од завршетка рата. Наставници у својим одговорима показују да су највећи проблем тешки услови рада 21(78%) наставника, затим недостатак наставних средстава, реквизита и помагала исказује 17(63%) наставника. Затим, слиједе осам, 8 (30%) наставника тврди да су им проблеми сами ученици (изостанци, ослобађање ученика од наставе и ученици са посебним потребама) и осам, 8 (30%) наставника има проблеме мотивације ученика. Напомињемо да су наставници имали прилику да исказу више одговора(питања отвореног типа) тако да одговори премашују заступљеност од 100% случајева.

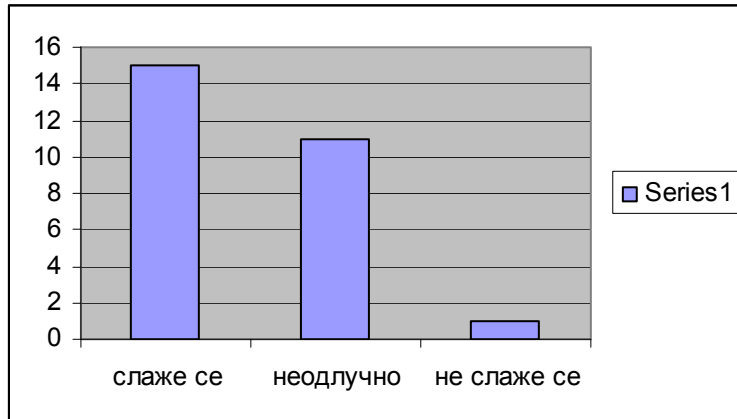
3. 7. УСЛОВИ ЗА РАД У НАСТАВИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Ово питање формулисано је тако да наставници своје одговоре искажу у три категорије: **веома добри, добри и лоши. Веома добре услове за рад нема ни један наставник. У добрим условима ради 11 или 41% и у лошим условима ради 16 или 59% наставника.** Треба истаћи да што се тиче услова традиционално на овим просторима су неповољнији услови за рад у СШ-а, због непостојања сала, него у ОШ-а које углавном имају затворене и отворене просторе за вјежбање.²

3. 8. СПРЕМНОСТ НАСТАВНИКА ЗА ПРОМЈЕНЕ У ОБРАЗОВАЊУ

Постоји нешто неизрециво вриједно у исказима и наставника у СШ-а, а то је да без обзира на тешке услове рада и (не)материјално благостање 15 наставника(56%) је спремно ("слаже се") на промјене у образовању. Наставници мисле да би радили у духу промјена уз услов одређеног побољшања услова, и стимулације у раду са ђацима. Много мањи број њих 11(41%) је неодлучно у спремности за промјене и побољшања (мисли се и на рад како је досада радио и навикао, ни боље ни лошије). Охрабрујуће је и то да само 1 наставник (3%) тврди да није спремна("не слаже се") за промјене.

Слика бр. 5 Спремност наставника у СШ-а за промјене у образовању

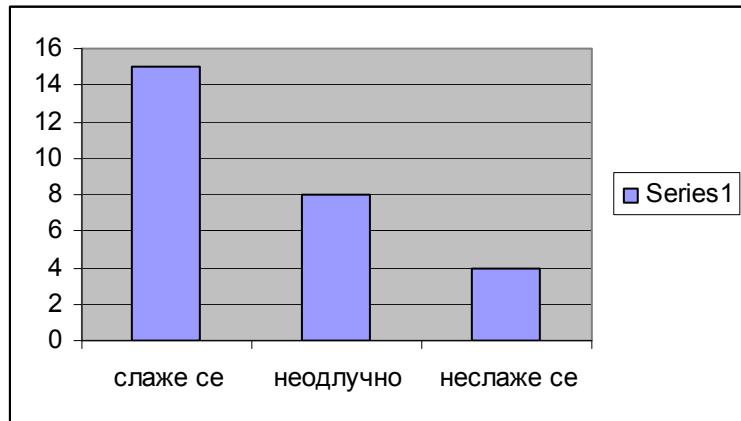

3. 9. СПРЕМНОСТ ШКОЛЕ ЗА ПРОМЈЕНЕ У ОБРАЗОВАЊУ

Ово питање је у складу и повезано са претходним питањем, истина у нешто измјењеном односу. Наиме, **наставници потврђују да је школа (15 њих или 56%) спремна за промјене. Живећи и радећи у школи, познавајући неке односе према омладини, настави и самом наставнику у школи 8 или 30% је неодлучно када је у питању спремност данашње СШ-е за промјене у образовању. Само четири или 14% наставника сматра да школа није спремна ("не слаже се") за промјене у образовању.**

² Илић,Д.,Паравац,Н. : Неке одреднице стања наставе физичког васпитања у ОШ-а и СШ-а Републике Српске као полазиште за унапређење рада, Зборник радова,РПЗ, Бањалука, 2001.стр.121-128

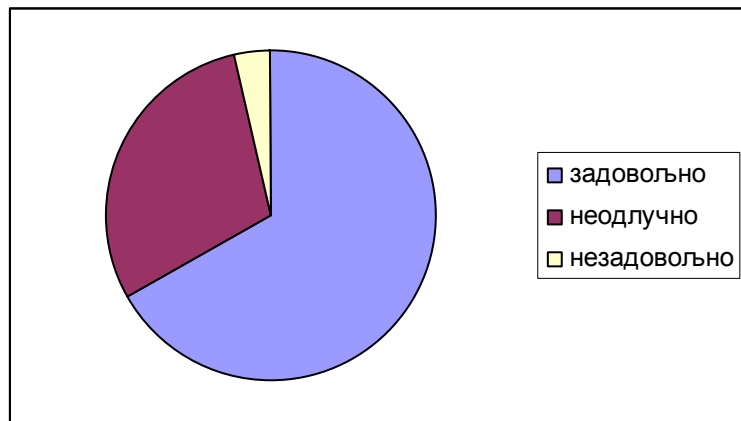
Слика бр. 6 Спремност школе за промјене у образовању

3. 10. ЗАДОВОЉСТВО САРАДЊОМ ШКОЛЕ И ПРОСВЈЕТНОГ ЗАВОДА

Има много тога са чим наставници нису задовољни радом у школи. Када је сарадња наставника(школе) са Заводом (РПЗ) у питању за протеклих 10 година наставници показују следеће : 18 наставника (67%) у потпуности је задовољно сарадњом са Заводом (школским надзорником), 8 наставника или 30% дјелимично је задовољно и 1 наставник или 3% није задовољно сарадњом.

Слика бр. 7 Сарадња школе (наставника) и просвјетног завода

III ГРУПА ПИТАЊА ИЗ УПИТНИКА

3.11. ИДЕЈЕ КОЈЕ СУ ВАЖНЕ

Наставницима још недостају следеће потребе и реализације идеја на ширем плану рада у школи и по важности : 1. чешћи сусрети, 2. стимулације наставника 3. семинари, 4. помоћ од РПЗ и његов већи утицај у Министарству просвјете и културе, 5. смјернице за рад и 6. комуникација путем електронске поште

3.12. ОЦЈЕНА РАДА НА САВЈЕТОВАЊУ ШКОЛСКЕ 2006/07. ГОДИНЕ

Рад овог савјетовања трајао је у јуну и августу мјесецу и то са 11 група, пунктова (од 10-30 наставника). На скали оцјена од 5 до 10, наставници су (пр)оцијенили рад савјетовања (утврђеног дневног реда и његовом реализацијом).

Оцјене о раду савјетовања биле су следеће: оцјену седам(7) дало два или 7% наставника, оцјену осам дало је 10 или 37%, оцјену девет дало је 8 или 30% оцјену десет дало је 7 или 26% наставника

Слика бр. 8 Оцјене наставника у СШ-а о савјетовању

